

МАГНІТНО-РЕЗОНАНСНА ТОМОГРАФІЯ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ТА ДОСЛІДЖЕННІ ГЕПАТОЦЕРЕБРАЛЬНОЇ ДИСТРОФІЇ

Сапіташ О.В., Гришкевич К.В., Кузь О.П.

КШ ім. Ігоря Сікорського, oleksandra7683@gmail.com

Вступ. Гепатоцеребральна дистрофія – це спадкове захворювання, при якому мідь накопичується у тканинах. При хворобі Вільсона порушуються два основні процеси обміну міді в печінці – виведення міді з жовчю та біосинтез головного мідь-зв'язуючого білка – церулоплазміну. В результаті в крові підвищується вміст незв'язаної міді, що веде до збільшення концентрації міді в різних органах, переважно в головному мозку, нирках, печінці та рогівці, і їх токсичному ураженню.

Хвороба відноситься до аутосомно-рецесивного типу успадкування, тобто для прояву мутації мутантний алель, розташований в аутосомі, має бути успадкований від обох батьків.

Найбільш поширеними та відомими клінічними проявами цієї хвороби є:

1. Черевна форма — тяжке ураження печінки, що призводить до смерті ще до появи симптомів з боку нервової системи; хворіють діти. Її тривалість коливається від декількох місяців до 3—5 років.

2. Рання форма (ригідно-аритмогіперкінетична) відрізняється швидким перебігом; починається навіть у дитячому віці. У клінічній картині переважає рівномірне підвищення тону м'язів по пластичному типу (кінцівки при їх згинанні та розгинанні застигають у наданому їм положенні), що призводить до обмеження рухливості в суглобі і сповільнення рухів. Характерними є порушення мовлення, розлад акту ковтання, судомний сміх і плач, психічні розлади і помірне пониження інтелекту. Захворювання триває 2—3 роки, закінчується летально.

3. Тремтливо-ригідна форма зустрічається частіше решти; починається в юнацькому віці, перебігає повільніше, іноді з ремісіями і раптовими погіршеннями, що супроводжуються стабільно підвищеною температурою (37°-38°). Характеризується одночасним розвитком важкого ритмічного тремтіння (2—8 тремтінь на секунду), яке різко посилюється при незмінній напруженості м'язів, рухах чи хвилюваннях, а також неможливістю розігнути кінцівку. Спостерігаються також розлад акту ковтання і порушення звуковимови та мовлення. Середня тривалість життя становить близько шести років.

4. Тремтлива форма починається у віці 20—30 років, перебігає досить повільно (10—15 років і довше); тремтіння різко переважає; неможливість розгинання та згинання голови і кінцівок із зігнутого положення проявляється лише наприкінці хвороби, а інколи спостерігають гіпертонію м'язів (збільшення напруження м'язів у стані спокою); відмічають ослаблення, або відсутність міміки обличчя, повільну монотонну мову, важкі зміни психіки, часто спостерігають сильні та короточасні емоційні спалахи; можливі епілептичні випадки.

5. Екстрапірамідно-кіркова форма зустрічається рідше решти форм. Типові для хвороби порушення надалі ускладнюються мозковими розладами,

епілептичними випадками і тяжким слабоумством (спостерігають обширні розм'якшення у корі великих мозкових півкуль). Триває 6—8 років, закінчується смертю [1,3].

Незважаючи на досягнення останніх років у впровадженні в медичну практику нових методів діагностики та лікарських препаратів, проблеми виявлення та лікування спадкових хвороб залишаються актуальними питаннями сьогодення.

Матеріали та методи. Патології мозку, які не завжди реєструються іншими методами діагностики, чітко візуалізуються за допомогою методу магнітно-резонансної томографії.

МРТ відноситься до томографічного методу дослідження внутрішніх органів і тканин з використанням фізичного явища ядерно-магнітного резонансу (ЯМР)

У лабораторії було проведено дослід із використанням методу МРТ для пошуку, визначення та подальшого дослідження особливостей магнітно-резонансної візуалізації гепатоцеребральної дистрофії (ГЦД).

В роботі застосовувався апарат Philips Achieva 1.5 тесла, каналний, (виробництво Нідерланди). Дана машина комбінує в собі все необхідне для отримання зображення головного мозку (якість зображення - порівняно висока). Оснащений 8-канальною градієнтною системою «Pulsar» з максимальною амплітудою колювання 33 мТл/м зі швидкістю наростання 80 мТл/м/мс. Також наявний повністю цифровий спектрометр «FreeWave», що забезпечує найвищий рівень можливостей при кількісному оцінюванні розподілу енергії у спектрі [2].

Комплексне томографічне дослідження пацієнтів, які мали в анамнезі захворювання гепатоцеребральної дистрофії з накопиченням міді у мозку, здійснювалося у період ранніх стадій при можливості подальшого лікування.

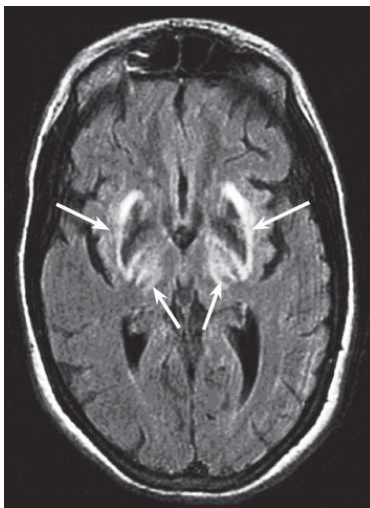
Поміщаємо пацієнта у «тунель» апарату, де він повинен перебувати 20-30 хв. (рідше довше) для отримання чіткого зображення. Діаметр «труби» складає 70-80 см., відкрита з обох сторін.

За цей час під дією сильного магнітного поля (більшого в декілька разів за магнітне поле Землі), ядра гідрогену в нашому організмі, які є спінами, являють собою маленькі електроструми, що поводять себе, як електромагніти взаємодіють з зовнішнім магнітним полем і набувають напрямку. При накладанні зовнішнього магнітного поля більшість ядер займають положення з мінімальною енергією (повертаються вздовж поля), але якщо опромінити ядра електромагнітним імпульсом певної частоти то він поглинається, вони повертаються на 180° і займають положення з максимальною енергією (повертаються проти поля). Через певний час релаксують в попереднє положення, і надлишок опромінюють у вигляді електромагнітної хвилі, що приймається томографом для створення чіткого зображення.

Зазвичай, для магнітно-резонансної томографії використовують магнітні поля з частотою від 1 до 3 тесла, що відповідає частотам радіочастотного діапазону від 42 до 128 МГц. Ці частоти відповідають довжинам хвиль близько від 7 до 2 метрів відповідно. Отже знімки та діагностика усіх пацієнтів під час нашого дослідження здійснюється в діапазоні довжин хвиль близько 5м [2].

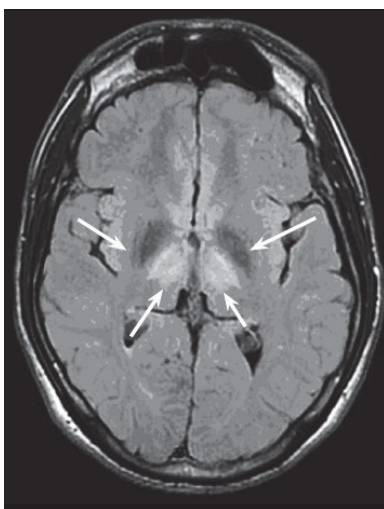
Результати та обговорення. Розглядаємо отримані, завдяки томографу, зображення головного мозку пацієнтів з патологічними проявами неврологічних симптомів, що дають нам змогу побачити підвищену кількість базальних ядер (нейтронні вузли розташовані у центрі білої речовини півкуль головного мозку) за час спін спінової релаксації (час перерозподілу енергії в самій спіновій системі).

У сірій рідині головного мозку міститься багато ядер гідрогену, щодозволяють нам побачити чіткі зображення на пристрої, без променевого навантаження:

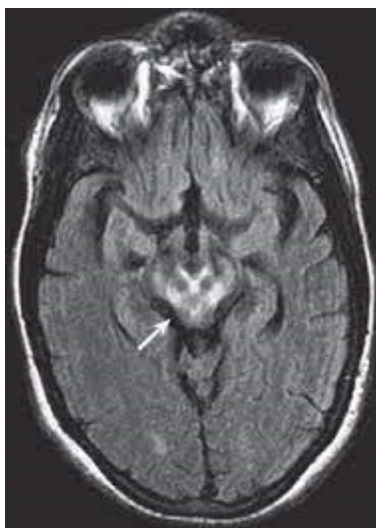
Рис.1. МРТ головного мозку хворого з діагнозом хвороба «Вільсона-Коновалова».

Зниження МП-сигналу в режимі «Flair» від сочевице подібних ядер з двох сторін і зі збільшенням сигналу по контуру цих осередків (стрілки):

Рис.2. МРТ головного мозку хворого з діагнозом хвороба «Вільсона-Коновалова».

В симетричних відділах зорових горбів з двох сторін візуалізуються зони патологічного МР-сигналу неправильної форми, з нечіткими, нерівними контурами і неоднорідної структури (стрілки):

Рис.3. МРТ головного мозку хворого з діагнозом хвороба «Вільсона-Коновалова».

Відмічається нерівномірне підвищення МР-сигналу в режимі «Flair» від середнього мозку по типу «обличчя великої панди» (стрілка) [4].

Висновки. Під час виконання даної роботи та опрацювання великої кількості матеріалу, ми дійшли до висновку, що серед існуючих діагностичних методів дослідження, які використовують для своєчасного виявлення та лікування гепатоцеребральної дистрофії, магнітно-резонансна томографія займає одне із найважливіших місць, як нешкідливий, неінвазивний, надійний та достовірний метод діагностики захворювання генетичних хвороб.

При дослідженні хворих пацієнтів було знайдено та показано три типи МРТ з діагнозом: хвороба «Вільсона-Коновалова» [4].

Як висновок можна зробити припущення про те, що завдяки розвитку науки та техніки ми зможемо удосконалювати томографи для подальшого визначення та вивчення генетичних хвороб методом магнітно-резонансної томографії.

Список використаної літератури:

1. Хвороба Вільсона. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. МРТ, КТ та рентген. Що потрібно знати про сучасні види променевої діагностики. URL: <https://uniqa.ua/blog/mrt-kt-i-rentgen-chto-nuzhno-znat-o-sovremennykh-vidakh-luchevoy-dagnostik/>.
3. Гепато-церебральна дистрофія. *Клініка медичного університету. Центр реконструктивної і відновлювальної медицини ОНМедУ*. URL: http://www.medclinic.od.ua/site.php/neuro_nasl_gcd.php.
4. Хвороба Вільсона-Коновалова. *Empedium - портал для лікарів*, URL: <https://empedium.com/ua/chapter/B27.II.7.8>.
5. URL: <http://dSPACE.zsmu.edu.ua/bitstream>.